

PRINCIPIILE DE DESCRIERE BIBLIOGRAFICĂ: CE S-A SCHIMBAT?

Natalia GOIAN,
dr. în biblioteconomie, conf. univ.

Importanța descrierii bibliografice este incontestabilă. După cum este argumentat în *Ediția unificată*, aprobată de Comitetul Permanent al Secțiunii de Catalogare al IFLA, *Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată (ISBD)* este destinată să servească drept standard principal pentru promovarea controlului bibliografic universal, adică să facă disponibile în mod universal și rapid, într-o formă acceptabilă pe plan internațional, date bibliografice de bază pentru toate resursele publicate în toate țările.

Este actuală și astăzi afirmația lui Dan Matei care spunea că „fără îndoială, se petrece în lume o reformă profundă a cataloagelor. De la ce se cataloghează, ajungând la cum se caută în cataloage și cum arată înregistrările catalografice, practic totul se pune în discuție” [10]. După părerea autorului, factorii majori care au produs această situație sunt factorii tehnologic și social.

Datorită muncii enorme depusă de un grup de autori, colaboratori ai Bibliotecii Naționale a României (Cristina Răluca Man, Aurelia Mircescu, Nicoleta Rahme, Andreea Elena Răsboiu, Emilian Tudor), avem „Descrierea bibliografică internațională standardizată” tradusă în limba română.

Informatizarea cataloagelor, care a început prin anii '60 în țările mari, cât și internetizarea lor în anii '90, au produs schimbări esențiale în catalogare. Important este și factorul social, care este caracterizat prin creșterea numărului de publicații, cât și prin diversitatea acestora.

Nivelul performant al regulilor de catalogare astăzi se datorează, în mare măsură, organismelor internaționale IFLA, ISO, Comitetului Tehnic nr.1 la nivel național. Trebuie de menționat că regulile contemporane de descriere bibliografică s-au format pe

parcursul a mai multe veacuri. Însă în acest articol nu ne vom concentra pe etapele evoluării descrierii bibliografice, deoarece sunt publicații care ne introduc în istoria temei [6]. Scopul principal al acestei publicații este de a familiariza bibliotecarii cu schimbările produse în ultimii ani în domeniul catalogării. Se cade, totuși, să facem o remarcă: domeniul catalogării în bibliotecile din Republica Moldova este cu mari restanțe. Este cazul să recunoaștem că organismele indicate să țină pasul cu schimbările pe plan internațional sunt în așteptarea când specialiștii din România vor traduce standardele, le vor tălmăci și după ce vor mai gândi, poate, ceva vor întreprinde.

Pentru a înțelege mai bine nivelul schimbărilor produse pe plan internațional este necesar să parcurgem cele mai importante etape în modificarea principiilor de descriere bibliografică.

Una dintre etapele principale este Conferința internațională privind principiile de catalogare, organizată de IFLA și subvenționată de Council on Library Resources (SUA) și UNESCO, care s-a desfășurat la Paris, la sediul UNESCO, în perioada 9-18 octombrie 1961. Scopul Conferinței a fost realizarea unui acord general asupra principiilor de catalogare. La Conferință au participat 105 delegați, reprezentând 53 de țări și 12 organizații internaționale nonguvernamentale. Interesul participanților a fost reținut de Proiectul de expunere a principiilor de catalogare, al cărui text final – de mare importanță pentru viitorul cooperării și schim-

---

Se cade, totuși, să facem o remarcă: domeniul catalogării în bibliotecile din Republica Moldova este cu mari restanțe. Este cazul să recunoaștem că organismele indicate să țină pasul cu schimbările pe plan internațional sunt în așteptarea când specialiștii din România vor traduce standardele, le vor tălmăci și după ce vor mai gândi, poate, ceva vor întreprinde.

---

bului internațional de documente și informații – a fost aprobat de majoritatea participanților (numai dispozițiile privind catalogarea culegerilor au fost adoptate cu multă rezervă: 35 de voturi „pentru”, 22 „împotriva” și 2 „abțineri”).

Expunerea de principii definea regulile fundamentale care trebuie aplicate la alegerea și forma vedetelor și a cuvintelor de înregistrare în cataloagele alfabetice pe autori și titluri de lucrări anonime.

În rezoluția Conferinței, delegațiilor naționale oficiale și comitetelor naționale participante se cerea să asigure difuzarea *Expunerii principiilor* în rândul tuturor celor interesați (bibliotecari, editori,

librari etc.), să fie luate toate măsurile necesare pentru ca regulile de catalogare din toate țările să fie întocmite sau revizuite atât cât va fi posibil, în conformitate cu principiile fixate de Conferință și pentru ca redactarea bibliografiilor naționale să se facă conform acestor principii.

Organizațiile internaționale nonguvernamentale au fost invitate să facă cunoscut membrilor săi naționali textul expunerii principiilor. Pe de altă parte, secretariatul Conferinței și-a asumat obligația de a comunica textul documentului final tuturor țărilor și organizațiilor internaționale care nu au participat la lucrările conferinței. Principiile pariziene vor fi aplicate cu fidelitate în cazul cataloagelor care înregistrează fondurile bibliotecilor mari; utilizarea lor pentru cataloagele altor biblioteci va suporta însă modificări.

Proiectele pe care Comitetul organizatoric urma să le coordoneze – așa cum ele au fost enunțate de Conferință – sunt următoarele:

- expunere a practicilor naționale privind descrierile în catalog a numelor de state și de alte autorități teritoriale, sub forma adoptată pentru descrierile din cataloage, în conformitate cu numele oficiale utilizate de autorități – cu echivalentul lor în principalele limbi ale lumii;
- o listă a titlurilor uniforme pentru clasici anonimi ai fiecărei țări cu echivalentele lor în limbile celorlalte țări;
- o listă a categoriilor de publicații care pot fi catalogate sub o vedetă convențională.

Apreciind utilitatea listelor de vedete uniforme (de ex.: numele autorilor clasici greci și latini, numele principalilor autori – colectivitate din fiecare țară; numele organizațiilor internaționale importante etc.), Conferința a recomandat realizarea (cu titlu experimental) a unui anumit număr dintre acestea. Țărilor care aparțin aceluiași grup lingvistic li s-a propus să înceapă consultări în vederea uniformizării descrierii numelor de persoană. La rândul său, IFLA a acceptat îndemnul de a studia împreună cu alte organizații internaționale automatizarea operațiilor de catalogare. În legătură cu acest aspect, a fost apreciat ca pozitiv începutul de colaborare între IFLA și ISO în problema ce ține de referințele bibliografice și a transliterării. O ediție adnotată a lucrărilor Conferinței a fost publicată de către IFLA în colaborare cu UNESCO, în 1971. Lucrarea, intitulată *Annotated Edition With Examples of the Paris*

Statement of Principles, reprezintă o contribuție esențială în domeniul standardizării internaționale în domeniile bibliografiei, documentării și terminologiei.

Rezultatele practice ale Conferinței, după cinci ani de la adoptarea Expunerii de principii, au fost analizate de A. H. Chaplin, președintele Comisiei de catalogare a IFLA, într-un articol publicat în *Buletin de L'UNESCO a l'intention des biblioteque*. Datele de care se folosește autorul au fost extrase din rapoartele primite de biroul Comitetului de organizare, care a fuzionat – la un an de la încheierea Conferinței – cu comisia de specialitate de la IFLA. Fiecare cod de clasificare, nou sau revizuit, apărut după conferințe, scrie A. H. Chaplin, marchează o etapă superioară spre unificarea tehnicilor. Primul din seria codurilor complet revizuite în lumea „principiilor” este cel spaniol: *Instrucciones para la redacción del catálogo alfabético de autores y obras anónimas en las bibliotecas públicas del estado*. De asemenea, noua ediție a codului național bulgar, apărută în 1962, este inspirată de același document. Regulile de catalogare anglo-americane nou-apărute, *Anglo-American cataloguing rules*, în lucru de prin 1940, au putut fi definitivitate numai în urma conferinței – afirmă pe bună dreptate expertul IFLA – ce reprezintă acceptarea de către R. F. Germania și celelalte țări, fidele tradițiilor metodelor de catalogare preconizate de Preussische Instruktionen, a conceptului de autor colectiv. Ca urmare a acestei acceptări, *Verein Deutscher Bibliothekare* a publicat – ca prim element al unui cod german revizuit – un ansamblu de reguli privind descrierea sub „colectivitate” (nu figurează termenul de autor colectiv), precum și noile reguli de clasificare alfabetică a titlurilor, *Regeln für die alphabetische Katalogisierung, Feilentwurf*. „Aceste reguli, scrie A. H. Chaplin, sunt rezultatul unor concepții noi, deosebit de clare în problema descrierii la autorul colectivității, evitând cele mai multe ambiguități care există atât în „Principii”, cât și în unele coduri anterioare ce au introdus noțiunea de autor colectivitate”. La fel, Germania și-a revizuit regulile de catalogare în conformitate cu Principiile adoptate la Paris. Măsuri similare s-au luat și în Austria, Cehia, Franța, Iugoslavia, Polonia, Portugalia, Slovacia, Ungaria și țările scandinave.

Imediat după conferința de la Paris, întreaga configurație a programului UNESCO a fost modificată, încât să se realizeze cât mai multe din recomandările Conferinței. Deci, putem afirma că principiile generale de descriere bibliografică adoptate la această

conferință au servit drept bază comună pentru viitoarele reguli naționale de catalogare. Aproape 20 de țări au publicat și continuă să publice norme de catalogare inspirate de acest document numit *Principiile pariziene*. Conferința de la Paris a servit drept imbold la unificarea principiilor descrierii bibliografice la nivel atât internațional, cât și național.

Creșterea considerabilă a colecțiilor în biblioteci a cauzat diferențierea înregistrărilor bibliografice în diferite țări. Aceasta a servit drept imbold la convocarea unei noi conferințe, care avea drept scop implementarea *Principiilor Pariziene*. Organizată la inițiativa IFLA, Conferința a avut loc în 1969, la Copenhaga (Danemarca). La această conferință au fost prezenți doar experți din domeniul catalogării.

Rezultatul conferinței de la Copenhaga a fost elaborarea unui standard internațional de catalogare *International Standard Bibliographic Description for Monographs* [ISBD(M)], în care urmau să fie stabilite componentele unei descrieri bibliografice, ordinea lor, cât și punctuația. Standardul pentru edițiile monografice a apărut în 1971 și a fost revizuit în 1973. Tot în 1971, este elaborat și ISBD(S) pentru edițiile seriale care, la fel, fiind revizuit, apare în primă ediție în anul 1977. Conferința s-a remarcat prin tendința rezolvării problemelor, ținând cont de prioritatea perspectivelor internaționale față de cele naționale. Mai apoi, pentru a avea posibilitatea de a integra în sistem toate tipurile de documente, au fost elaborate o serie de standarde internaționale pentru diferite tipuri de documente: ISBD(G), ISBD (CM), ISBD(CF), ISBD(A), ISBD(PM), ISBD(ER), ISBD(CR).

Conferința de la Copenhaga din 1969 a căpătat o importanță istorică grație faptului că în cadrul ei a fost recomandată înregistrarea bibliografică standardizată. Rezoluțiile conferinței au adus la crearea concepției controlului bibliografic universal. În recomandările conferinței se spunea că e necesar de a depune eforturi în scopul creării unui sistem internațional de schimb cu informații, în cadrul căruia instituția națională difuzează înregistrarea standardizată a publicațiilor țării sale. Accentul se pune pe bibliografia națională ca sursă a înregistrării bibliografice. Recomandările Conferinței de la Copenhaga au pregătit terenul pentru elaborarea standardelor internaționale de descriere bibliografică (ISBD). Peste opt ani, în cadrul ședințelor Conferinței generale IFLA, comitetul secției de catalogare a luat câteva decizii importante,

printre care și decizia de a revizui o dată la cinci ani toate ISBD-urile. În acest scop a fost organizat un grup, care avea misiunea de a revizui standardele la descrierea bibliografică, de a racorda regulile între diferite ISBD, a facilita munca catalogatorilor în organizarea cataloagelor pentru documentele editate în diferite grafii etc.

La începutul anilor '90 au apărut alte tendințe în optimizarea domeniului de catalogare – reducerea costurilor în realizarea proceselor de catalogare și, cel mai important, acordarea atenției principale utilizatorului. Întru realizarea acestor tendințe, în anul 1990, în colaborare cu secțiile de clasificare-indexare, IFLA a organizat, la Stockholm, un grup de lucru pentru a studia modalitatea realizării înregistrărilor bibliografice, punând în prim plan utilizatorul. Raportul final, aprobat de Secția catalogare, a fost prezentat de către Grupul de lucru FRBR în 1998. Perspectiva difuzării și utilizării recomandărilor în domeniul catalogării, adoptate în cadrul reunirii de la Copenhaga din 1998, reprezintă speranța catalogatorilor în vederea unificării definitive ale tuturor regulilor naționale de descriere bibliografică.

O inițiativă importantă a Secției catalogare și a Serviciului controlului bibliografic o constituie publicarea *Cerințelor Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice* (FRBR). În acest document, pentru prima dată, au fost elaborate principiile de realizare a înregistrărilor bibliografice, unde o înregistrare bibliografică trebuie făcută în cel mai larg sens. Aceasta trebuie să conțină nu numai elemente descriptive, ci și puncte de acces, indici de clasificare și adnotări orientate spre a facilita cerințele utilizatorului în scopul depistării informației necesare. Această lucrare aduce o viziune teoretică nouă în ceea ce privește realizarea înregistrărilor bibliografice, precum și terminologia utilizată. FRBR a atins și alte performanțe, deoarece acesta nu ține cont numai de funcțiile catalogului (a regăsi, a selecta), dar și analizează funcțiile datelor bibliografice în înregistrarea de catalog. FRBR nu conține zone și subzone cunoscute de către catalogatori. Totodată sunt introduși termeni noi: „entități”, „atribute”, „lucrare”, „expresie”, „manifestare”, „exemplar”, „concepte”, „evenimente” etc.

Scopul *Cerințelor Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice* a fost de a stabili ce informație poate găsi utilizatorul într-o înregistrare bibliografică și cum ar putea utiliza această informație. Am putea spune că acest model de înregistrare bibliografică a servit ca bază teoretică pentru elaborarea normelor și standardelor

ulterioare. Conform terminologiei *Cerințelor Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice*, ISBD este aplicată pentru a descrie manifestările, prin descrierea exemplarului din mână ca pe un model al manifestării în ansamblu său. În acest fel, ISBD aplică Declarația Principiilor Internaționale de Catalogare, care stabilește că „o descriere bibliografică trebuie să se bazeze în mod obișnuit pe exemplar ca reprezentant al manifestării”.

În ISBD, agențiile bibliografice naționale sunt îndemnate să pregătească descrieri definitive care „conțin toate elementele obligatorii stabilite în ISBD, în măsura în care informațiile sunt aplicabile resurselor descrise” (a se vedea A.1.3). De asemenea, se recomandă ca bibliotecile care partajează date bibliografice să aplice această practică.

Fiind conștienți de faptul că aceste funcții sunt necesare, inclusiv pentru utilizatori, catalogatorii vor putea stabili elementele obligatorii pentru înregistrarea bibliografică. Important este faptul că accentul a fost pus pe punctul de vedere al beneficiarilor.

O analiză aprofundată a acestui document o găsim în articolul semnat de Victor Dușescu, intitulat *Cerințele Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice. O abordare teoretică a eficienței*. Autorul evidențiază trei mari categorii a entităților bibliografice:

1. produse ale activității intelectuale sau artistice;
2. entități responsabile de crearea sau diseminarea acestor produse sau deținătoare ale lor;
3. entități ce definesc subiectul.

Important este primul grup unde informațiile bibliografice sunt ierarhizate pe patru niveluri, de la abstract la concret. Victor Dușescu subliniază că prima etapă începe cu conceptul abstract de *lucrare*, văzut ca o creație intelectuală sau artistică pură, desprinsă de orice încorporare fizică sau interpretativă. O *lucrare*, la un nivel inferior, capătă o *expresie* – textul într-o anumită limbă, o lucrare muzicală într-o anumită interpretare etc. La rândul său, expresia este materializată într-o anumită *manifestare* (o anumită ediție). Acest al treilea nivel este tocmai cel de care se ocupă catalogatorii în momentul de față. Un ultim nivel, cel pur fizic, este cel al *exemplarului* [3].

Discuțiile care au urmat, au demonstrat că acest model nu este întru totul ceea ce au așteptat catalogatorii. Mulți catalogatori au fost rezervați în privința schimbării terminologie și nu numai, fiind obișnuiți cu fișierele tradiționale.

O etapă nouă în evoluarea descrierii bibliografice a constituit *Declarația privind Principiile Internaționale de Catalogare*, care este prima reuniune a experților IFLA pentru elaborarea unui *Cod Internațional de Catalogare*, după 40 ani de la Expunerea de Principii de la Paris. Conferința a avut loc la Frankfurt (Germania), la 19 decembrie 2003.

În *Introducere* se subliniază că „*Declarația de Principii* – cunoscută sub numele *Principiile de la Paris* – a fost aprobată de către Conferința internațională asupra principiilor de catalogare din 1961. Scopul acesteia – de a servi drept bază pentru standardizarea internațională a catalogării – a fost, cu siguranță, atins: cele mai multe coduri de catalogare care au fost elaborate în lume de atunci încoace au urmat strict *Principiile*, sau măcar într-o mare măsură”. Ca bază pentru *Declarația de Principii* au servit cele mai importante modele conceptuale IFLA, cum ar fi *Cerințele Funcționale pentru înregistrările bibliografice* (FRBR), *Cerințele Funcționale pentru Date de autoritate* (FRAD), *Cerințele Funcționale pentru Date de autoritate pe subiecte* (FRSAD).

Ținând cont de utilizarea noilor tehnologii în catalogare, cât și de modul de selectare a informației, a devenit necesar să avem un cod internațional comun de principii în domeniul catalogării, care a fost finalizat după șase ani de muncă intensă. Principiile stipulate în acest document important au servit, în continuare, la dezvoltarea catalogării pe plan internațional.

Între anii 2002-2004, au fost revizuite ISBD(M) și ISBD(G). În continuare, specialiștii preocupați de această muncă au decis că nu are sens revizuirea celorlalte ISBD-uri, considerând oportună elaborarea unui ISBD consolidat care ar satisface necesitățile catalogatorilor și utilizatorilor. În anul 2007, a apărut prima variantă în care, pe lângă cele 8 zone, a fost propusă zona zero (0) în locul elementului „desemnarea generală a materialului”. Au urmat multe discuții pro și contra acestui ISBD consolidat. Unii specialiști pledau pentru Regulile anglo-americe (AACR) care au apărut în a doua ediție (AACR2). Regulile AACR sunt cunoscute din anul 1908 ca prima *Instrucțiune Anglo-Americană*. Și este cazul să menționăm că anume această instrucțiune a pus baza elaborării altor instrucțiuni în diferite țări. Regulile AACR au fost periodic revizuite. În rezultatul modificărilor, au apărut AACR1 și AACR2. Urma să apară și AACR3, însă proiectul ediției a treia a fost stopat, conștientizând că AACR erau preconizate

pentru cărți și alte ediții tipărite, fără să se țină cont de varietatea resurselor existente. S-a produs o schimbare majoră în viziunea specialiștilor, iar în următorii ani s-a recurs la elaborarea altor reguli care erau bazate pe cunoscutele AACR, FRBR și ISBD. Au fost elaborate reguli de descriere a resurselor și de acces la ele (RDA) în baza regulilor anglo-americe (AACR). În 2008, a fost prezentat textul noilor reguli, însă, la moment, era imposibil de a fi utilizate. Și problema principală a fost schimbarea denumirii elementelor caracteristice cărții – vedeta, titlul, locul editării etc., care erau atât de cunoscute catalogatorilor. Au apărut așa zisele entități, atribute, lucrare, expresie, manifestare, exemplar, concepte, evenimente etc. Pe parcursul anilor, s-a produs trecerea de la catalogul sub formă de registru la catalogul sub formă de fișe, apoi catalogul electronic. Și trebuie să menționăm că anume RDA sunt orientate spre modernizarea catalogului. Ținând cont de formele multiple ale resurselor, a apărut necesitatea de a simplifica, a concretiza și a moderniza regulile de descriere bibliografică, cât și accesul la resurse. La fel de importantă a fost și reîntoarcerea la regulile logice, simple în utilizare care urmau să asigure o consecutivitate și să țină cont de conținutul și formele variate ale resurselor. Au fost și unele modificări ai termenilor mai cunoscuți de către bibliotecari: „resursă”, „iterație”, „preliminari” etc. Putem spune că structura RDA se deosebește cardinal de AACR.

Urmărind evoluarea regulilor de catalogare, putem afirma că cele mai multe și mai incerte schimbări s-au produs în plan mondial după Conferința de la Frankfurt (2003). Cu scopul de a familiariza specialiști-catalogatori și nu numai, intenționăm să scoatem în evidență cele mai importante caracteristici ale standardului consolidat tradus în română de specialiștii români citați anterior.

Introducerea la ISBD – *Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată* – ne informează despre faptul că lucrările de revizuire a ISBD au fost ghidate de următoarele obiective și principii:

- ISBD oferă reguli coerente pentru descrierea tuturor tipurilor de resurse publicate, în măsura în care uniformitatea este posibilă, și reguli specifice pentru anumite tipuri de resurse necesare pentru a descrie aceste resurse.
- ISBD oferă reguli pentru catalogarea descriptivă compatibilă la nivel mondial pentru a contribui la schimbul internațional de înregistrări bibliografice între agențiile bibliografice

naționale și în întreaga comunitate internațională de biblioteci și informații (inclusiv producători și editori).

Important este că:

- ISBD cuprinde diferite niveluri de descriere, inclusiv cele necesare agențiilor naționale bibliografice, bibliotecilor naționale și altor biblioteci;
- elementele descriptive necesare pentru identificarea și selecția unei resurse trebuie specificate;
- accentul trebuie să fie pus, mai degrabă, pe ansamblu elementelor informaționale, decât pe afișarea sau utilizarea lor într-un sistem automatizat specific;
- elaborarea regulilor trebuie să țină seama de rentabilitatea punerii lor în aplicare.

În urma unor revizuri ulterioare și a unei perioade de consultare internațională, a fost aprobată și publicată pe site-ul IFLA, în 2009, o nouă *Zonă 0*, denumită „Zona formei conținutului și a tipului de suport”, care conține elementele formei conținutului și tipul de suport [9]. Aceasta este acum inclusă în ISBD pentru prima dată, iar diseminarea generală a materialului a fost eliminată din *Zona 1*.

Alte modificări importante în actuala ediție:

- textul a fost editat pentru a evita redundanța și pentru a realiza o mai bună armonizare;
- nivelurile elementelor obligatorii, opționale și condiționale au fost simplificate pentru a evidenția doar elementele obligatorii;
- baza descrierii, care constituie obiectul descrierii bibliografice, a fost clarificată;
- o atenție sporită a fost acordată resurselor monografice multivolum;
- sursele de informare au fost revizuite pentru a se asigura coerența terminologiei;
- a fost acordată mai multă atenție cerințelor scrierilor non-latine;
- au fost eliminate prevederile pentru descrierea resurselor monografice vechi care nu corespundeau ISBD;
- a fost clarificat faptul că elementele sunt diferite de calificative;
- *Zona 5* a fost redenumită și permite acum descrierea resurselor tipărite în mod omogen cu alte materiale;

- denumirea *Zonei 6* a fost extinsă și, în final, mai multe definiții au fost incluse în glosar.

Pentru a face vizibile schimbările intervenite, am considerat necesar să prezentăm schema zonelor Standardului Internațional Consolidat. Cea mai importantă schimbare este introducerea *Zonei 0*.

Zona formei conținutului și a tipului de suport

Elementele și punctuația acestei zone sunt:

0.1 Forma conținutului (este un element obligatoriu)		O	R
.	Următoarea formă a conținutului pe același tip de suport		
+	Următoarea formă a conținutului pe alt tip de suport	OA	
( )	0.1.1 Calificativ al conținutului		
;	Următorul calificativ al conținutului		R
0.2 Tipul de suport (este un element obligatoriu)		O	

1. Zona titlului și a mențiunii de responsabilitate

	1.1 Titlu propriu-zis	OA	
=	1.2 Titlu paralel		R
:	1.3 Alte informații la titlu		R
	1.4 Mențiune de responsabilitate		
/	Prima mențiune de responsabilitate	OA	
;	Următoarea mențiune de responsabilitate		R
;	1.1.5.2 Următorul titlu de același autor etc.	OA	R
.	1.4.5.11.2 Următorul titlu de un autor diferit etc.	OA	R

2. Zona ediției

	2.1 Mențiune de ediție	OA	
	2.3 Mențiune de responsabilitate referitoare la ediție		
/	Prima mențiune	OA	
;	Următoarea mențiune		R
,	2.4 Mențiune suplimentară de ediție	OA	R
	2.5 Mențiune de responsabilitate referitoare la mențiunea suplimentară de ediție		
/	Prima mențiune	OA	
;	Următoarea mențiune		R

3. Zona datelor specifice anumitor materiale sau tipuri de resurse			R
	3.1 Date matematice (resurse cartografice)	OA	R
	3.1.1 Mențiuni de scară	OA	R
;	3.1.2 Mențiuni de proiecție		
()	3.1.3 Mențiuni de coordonate și echinoctiu	OA	
;	3.1.3.3 Mențiuni de echinoctiu		
	3.2 Date specifice formatului lucrării muzicale (resurse muzicale tipărite)	OA	
	3.3 Numerotare (seriale)	OA	
	Desemnare numerică	OA	
()	3.3.3 Desemnare cronologică (se notează între paranteze rotunde numai dacă însoțește o desemnare numerică)	OA	
=	3.3.6 Sistem alternativ de numerotare	OA	
;	3.3.7 Secvență nouă de numerotare	OA	

4. Zona datelor de publicare, producere, distribuire etc.

	4.1 Loc de publicare, producere și/sau distribuire		
	Primul loc	O	
;	Următorul loc		R
:	4.2 Numele editorului, producătorului și/sau distribuitorului	O	R
,	4.3 Data de publicare, producere și/sau distribuire	O	
()	Informații despre tipărire sau fabricare		
	4.4 Loc de tipărire sau de fabricare		R
:	4.5 Numele tipografului sau al fabricantului		R
,	4.6 Data de tipărire sau de fabricare		

5. Zona descrierii fizice			R
	5.1 Extinderea materialului		
:	5.2 Alte detalii fizice		
;	5.3 Dimensiuni		
	Format bibliografic și dimensiuni (resurse monografice vechi)		
+	5.4 Mențiunea materialului însoțitor		R

6. Zona colecției și a resurselor monografice multivolum

(	6.1 Titlul propriu-zis al colecției sau a resurselor monografice multivolum	OA	
=	6.2 Titlul paralel al colecției sau al resurselor monografice multivolum		
	6.3 Alte informații la titlu colecției sau a resurselor monografice multivolum		R
	6.4 Mențiune de responsabilitate referitoare la colecție sau la resursele monografice multivolum		
/	Prima mențiune		
;	Următoarea mențiune		R
,	6.5 Numărul standard internațional al colecției sau al resurselor monografice multivolum	OA	
;	6.6 Numerotarea în cadrul colecției sau al resurselor monografice multivolum)	OA	

7. Zona notelor

Numai unele note sunt obligatorii – dacă este cazul și sunt sau nu sunt disponibile	R
---	---

8. Zona identificatorului resursei și a termenilor de disponibilitate

	8.1 Identificatorul resursei	OA	
	Amprenta (resurse monografice vechi)		
=	8.2 Titlul-cheie (resurse în continuare)	OA	
:	8.3 Termeni de disponibilitate		

După cum vedem, elementele repetabile sunt indicate cu „R”, iar elementele obligatorii sunt indicate cu „O”. Dacă informațiile sunt disponibile sau aplicabile resurselor, acestea sunt indicate cu „OA”. Trebuie să menționăm că aici am scos în evidență cele mai importante elemente.

Acest document urmează să fie acceptat și de țara noastră. Sunt și câteva publicații care vin cu diferite sugestii la elaborarea Standardului Național.

În articolul intitulat *Zona 9 – o nouă zonă în descrierea bibliografică V*. Chitoroagă prezintă informații despre elaborarea de către specialiștii catalogatori ruși a unui nou standard GOST-7-0-100-2018 pentru descrierea bibliografică. În continuare, autoarea ne informează că acest standard rus a intrat în vigoare pe tot

teritoriul Federației Ruse și a înlocuit Standardul 7.1.2003. Aici am face o remarcă: după ce Republica Moldova a devenit o țară independentă, am avut permisiunea de a introduce în calitate de *standarde de stat* mai multe standarde românești în Informare-Documentare, care erau cu mult mai avansate și mai apropiate de regulile internaționale. Însă în luna mai 2005, ca prin minune, ne-am pomenit, iarăși, cu Standardul rus 7.1.2003. Fiind o țară europeană, considerăm că este cazul să ne orientăm corect, spre performanță.

Mai târziu, în articolul *O nouă zonă în descrierea bibliografică – zona formei conținutului și a tipului de suport*, V. Chitoroagă

După ce Republica Moldova a devenit o țară independentă, am avut permisiunea de a introduce în calitate de *standarde de stat* mai multe standarde românești în Informare-Documentare, care erau cu mult mai avansate și mai apropiate de regulile internaționale.

Însă în luna mai 2005, ca prin minune, ne-am pomenit, iarăși, cu Standardul rus 7.1.2003. Fiind o țară europeană, considerăm că este cazul să ne orientăm corect, spre performanță.

---

ne informează că „odată cu anularea standardului interstatal 7.1.2003 în Republica Moldova, Consiliului Bibliotecomic Național (CBN), Comisiei Standardizare, Norme și Statistici îi revine sarcina, în perioada imediat următoare, de a elabora propriul standard în baza *ISBD. Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată. Ediție unificată [variantă în limba română]* 2019”. În continuare, autoarea menționează că „unul din obiectivele principale ale CBN-ului este de a determina cum vom proceda: vom prelua experiența Federației Ruse de a introduce în noul standard *Zona*

9 („nouă”) sau *Zona 0* („zero”) în schema descrierii bibliografice a resurselor?” După părerea noastră, odată ce acest standard important este tradus în limba română și s-a stabilit că *Zona 0* este indicată ca prima zonă, de ce ar trebui să ne gândim atât de mult?

Rezumând asupra evoluării regulilor de descriere bibliografică, venim cu intenția de a generaliza cele mai importante etape parcurse, cât și instrumente, reguli, standarde importante pentru domeniul dat:

- Instrucțiunea anglo-americană (1908) a fost prima instrucțiune de acest fel în lume; în baza ei s-au dezvoltat Regulile Anglo-Americane (AACR1 și AACR2);
- Instrucțiunea pariziană (1909);

- Prima Instrucțiune rusă (1922-1926) – ediție în 3 fascicole – a pus baza unificării descrierii bibliografice în spațiul exsovietic:
  1. Reguli de descriere bibliografică la autor individual.
  2. Reguli de descriere bibliografică la autor colectiv.
  3. Reguli de descriere bibliografică la titlu.
- Reguli unitare pentru descrierea publicațiilor pentru cataloage (1949-1969), editate în 8 fascicole (s-a ținut cont și de tipul bibliotecii).

Pe plan internațional, în 1935 a fost înființată Secția Catalogare numită „Comisia IFLA pentru unificarea regulilor de catalogare”.

Alte reuniuni, conferințe care au abordat problemele descrierii bibliografice: 1954 (Zagreb); 1959 (Londra); 1961 (Paris): au fost elaborate „Principiile pariziene”; 1969 (Copenhaga): discuții despre implementarea „Principiilor pariziene” și elaborarea unui Standard internațional de catalogare – ISBD(M), publicat în 1971, revizuit în 1973 (este prima ediție standard pentru ediții monografice). La fel, se înscrie la rezultatele generate și ISBD(S), elaborat în 1971 (apărut în 1977).

Odată ce acest standard important este tradus în limba română și s-a stabilit că *Zona 0* este indicată ca prima zonă, de ce ar trebui să ne gândim atât de mult?

Preocupările și contribuțiile IFLA, a secțiilor și comisiilor specializate s-au soldat cu publicarea ISBD-urilor pentru diferite tipuri de documente – ISBD(G), ISBD(CM), ISBD(CF), ISBD(A), ISBD(PM), ISBD(ER), ISBD(CR) – care sunt mereu actualizate prin revizuirii (o dată la 5 ani).

Prezentăm mai jos contribuțiile unor instrumente pasibile actualizării continue, în funcție de evoluția umană, tehnologică, științifică, de dezvoltarea limbajelor și de apariția noilor formate ale informației și ale domeniilor cunoașterii:

- 1998 (Copenhaga): au fost publicate Cerințele Funcționale pentru înregistrările bibliografice(FRBR);
- 2003 (Frankfurt): a fost elaborată *Declarația despre principiile de catalogare internaționale*; la baza *Declarației* au stat: FRBR, FRAD, FRAD;
- 2002-2004: se propune elaborarea unui standard consolidat la descriere bibliografică;
- 2007: a apărut prima variantă a standardului consolidat;

- 2009: a fost publicată o nouă *Declarație a Principiilor de Catalogare*; în aceste principii, care înlocuiesc și extind „Principiile de la Paris” din 1961, a cincea secțiune este dedicată descrierii bibliografice în care se precizează că „datele descriptive trebuie să se bazeze pe un standard acceptat la nivel internațional” [9].
- 2019: a apărut ediția unificată, tradusă în limba română (Biblioteca Națională a României).

Așadar, la final, este necesar să subliniem, ce anume formează Baza normativ-metodologică internațională în catalogare:

- standardele ISO;
- *Declarația despre principiile internaționale de catalogare*;
- ISBD – Descrierea internațională standardizată;
- FRBR – Cerințele Funcționale pentru înregistrările bibliografice;
- RDA – Descrierea Resurselor și Accesul la ele (anterior AACR).

Suntem în așteptarea aplicării noului Standard în practica de lucru a Instituțiilor info-documentare din Republica Moldova.

Referințe bibliografice:

1. ANGHELESCU, Hermina G.B. Declarația de Principii Internaționale de Catalogare. In: *Magazin Bibliologic*. 2004, nr. 1-2, pp. 26-34.
2. CORBU, George, MĂTUȘOIU, Constantin, DINU, Mihaela-Helene. *Biblioteca, Bibliotecar, Biblioteconomie: Tendințe și dezvoltări românești în tehnica de bibliotecă*. Târgoviște: Bibliotheca, 2007.
3. DUȚESCU, Victor. Cerințe Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice: O abordare teoretică a eficienței. In: *Revista Bibliotecii Naționale a României*. 2000, nr. 1, pp. 57-59.
4. HARRIS, P. Dezvoltarea standardelor internaționale [relațiile ISO/IFLA]. In: *Biblioteconomie: Culegere de traduceri prelucrate*. 1992, nr. 4, pp. 43-55.
5. GOIAN, Natalia. Descrierea bibliografică – de la tradițional la modern. In: *Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”: Dezvoltare. Progres. Colaborare. Parteneriate: culegere de comunicări de la conferința internațională consacrată aniversării a 130-a a BM. Chișinău, 2007, pp. 253-257.*
6. GOIAN, Natalia. Evoluarea principiilor de descriere bibliografică. In: *BiblioPolis*. 2013, vol. 50, nr. 4, pp. 11-23.
7. GOIAN, Natalia. *Organizarea informației: Analiza documentară: Manual pentru studenții specialității Biblioteconomie și Asistență Informațională*. Chișinău: CEP USM, 2005. 150 p.

8. GOIAN, Natalia. *Prelucrarea informației*: Manual pentru bibliotecile publice. Vol. 1. Chișinău, 2015. 122 p.
9. *ISBD : Descrierea bibliografică internațională standardizată*. Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și Biblioteci. Aprobata de Comitetul Permanent al Secțiunii de Catalogare al IFLA. Traducere în limba română realizată de Biblioteca Națională a României. Ediție unificată. București: Biblioteca Națională a României, 2019.
10. MATEI, Dan. După 40 de ani: Principiile de la Paris în mileniul III. In: *Biblos*. 2002, nr. 13, pp. 20-30.